

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Erityisen tuen tarpeessa olevat ikäihmiset

Systemaattinen seurantajakso ja erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön tunnistamiseen kehitetyn lomakkeen pilotointi

Loppuraportti, kevät 2023

Iina Aro, projektisuunnittelija, Ikä on POP-hanke

Tausta ja tarve (1/2)

- Väestön ikääntyminen kasvattaa sosiaali- ja terveystalouden kysyntää koko hyvinvointialueella
- Erityistä tukea tarvitsevan ikääntyneen omatyöntekijänä tulee olla sosiaalityöntekijä (sosiaalihuoltolaki 42 §), tällä hetkellä ei pystytä turvaamaan lain edellyttämää vaatimusta nykyisellä resurssilla ja järjestämistavoilla
- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus lakisääteisinä sosiaalipalveluina turvattava myös yli 65-vuotiaalle aikuisväestölle
- Yli 65-vuotiaiden huoli-ilmoitusten käsittelyssä epäselvyyksiä, aikuissosiaalityön ja palveluohjauksen välisessä yhteistyössä kehitettävää – yhteinen ensiarviointi ja keskustelu vaikuttaa olevan puutteellista
- Ikäihmisten palvelujen toimialueen delegointi- ja toimintasäännössä on osoitettu toimivaltaa ja toimialueen tehtävien hoitamista sosiaalityöntekijälle (sosiaalihuoltolain mukaisista asiakkaalle välttämättömistä palveluista päättäminen erityisen tuen tarpeessa oleville, virka-apupyynnöiden tekeminen, edunvalvontailmoitukset, harkinnanvaraisista taloudellisista tukitoimista päättäminen sekä ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä päättäminen (Oulun alueella)) <https://pohde.fi/wp-content/uploads/2023/01/ikaihminen-palvelut-taj-15-2022.pdf>

Tausta ja tarve (2/2)

- Tunnistettu riski, että erityisen tuen tarpeessa olevia ei tunnisteta tai erityistä tukea tarvitsevat ikääntyneet jäävät ilman tarvitsemaansa sosiaalityötä- ja ohjausta → asiakastilanteiden kriisiytyminen ja muiden palvelujen kuormittuminen
- Ikäihmisten asiakas- ja palveluohjaukseen on tarve saada työkaluja erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön tunnistamisen tueksi
- Viime vuonna kehittämistyön tuloksena syntynyt lomaketta erityisen tuen tarpeessa olevan tunnistamiseksi ei ole kokeiltu käytännössä → saanut rohkaisevaa palautetta STM:stä
- Ikäihmisten sosiaalityö on marginaalissa tällä hetkellä hyvinvointialueella → seurantajaksoilla saadaan aidosti tietoa asiakkuuksista ja siitä, millainen osuus yhteydenotoista ja asiakkuuksista on erityisen tuen tarpeessa olevia henkilöitä/sosiaalityön konsultaatiota tai mahdollisesti asiakkuutta edellyttäviä
- Seurantajakson aikana kerätty tieto hyödynnetään gerontologisen sosiaalityön kehittämisessä, suunnitelmassa ikäihmisten sosiaalityön resurssista ja perusteluissa resurssin lisäystarpeesta

Seurantajakson ja pilotoinnin tavoite

---

1. Tuottaa määrällistä ja laadullista tietoa erityisen tuen tarpeessa olevista/sosiaalityöntekijän konsultaatiota edellyttävistä asiakkuuksista ikäkeskuksen ja omaishoidon keskuksen palveluohjauksessa
2. Erityisen tuen tarpeessa olevan tunnistamiseksi tehdyn lomakkeen testaaminen käytännön työssä ja jalkauttaminen osaksi asiakas- ja palveluohjaustyötä
3. Palveluohjaajien osaamisen ja tietoisuuden vahvistaminen erityisen tuen tarpeessa olevista ja heidän tunnistamisesta

→ Seurannat alueellisesti: Lakeus, Rannikkoseutu, Oulun eteläinen, Koillismaa, Oulunkaari ja Omaishoidon keskus

Erityisen tuen tarpeen arvio	Kyllä - Ei - En osaa sanoa
Onko asiakas kokenut kaltoinkohtelua*?	
Onko asiakkaalla taloudellisia haasteita?	
Onko asiakas asunnoton tai onko asiakas vaarassa joutua asunnottomaksi?	
Onko asiakkaalla useita haastavia tuen tarpeita*?	
Puuttuuko asiakkaalta läheisverkosto?	

Ohje, vastaa yllä olevaan taulukkoon asiakkaan todellisen nykytilanteen mukaisesti

1. Mikäli vastaat johonkin kysymykseen kyllä, arvioi onko palveluohjaajan antama tuki asiakkaalle riittävää ja selvitä asiakkaan tilanne palvelutarpeen arvioon mahdollisimman kattavasti.
2. Mikäli arvioit, että palveluohjaajan tuki ei ole riittävää, arvioi onko moniammatillisen työryhmän tuki riittävää (esimerkiksi työparityö toisen ammattilaisen kanssa).
3. Mikäli sekään ei riitä, konsultoi sosiaalityöntekijää asiakkaan tuen tarpeesta. Työparityö sosiaalityöntekijän kanssa tai sosiaalityön asiakkuus.

* Kaltoinkohtelu: Ikäihmisiin kohdistuvalla kaltoinkohtelulla tarkoitetaan luottamuksellisessa suhteessa tapahtuvaa tekoa tai tekemättä jättämistä, joka vaarantaa ikääntyneen hyvinvoinnin, turvallisuuden tai terveyden. Yleensä kaltoinkohtelulla tarkoitetaan yli 65-vuotiaisiin kohdistuvaa fyysistä ja/tai psyykkistä väkivaltaa, seksuaalista hyväksikäyttöä, taloudellista hyväksikäyttöä, hoidon ja avun laiminlyömistä tai muuta oikeuksien rajoittamista, loukkaamista ja ikäihmisen ihmisarvoa alentavaa kohtelua. Kaltoinkohtelu voi olla parisuhde-, perhe- tai läheisuhdeväkivaltaa, jolloin se tapahtuu läheisessä ihmissuhteessa. Se voi ilmetä myös hoitosuhteessa huonona ja epäeettisenä kohteluna. Kaltoinkohtelu voi olla myös rakenteellista, jolloin ikääntynyt kohtaa yhteiskunnan ja palvelujärjestelmän taholta esimerkiksi ikäsyrrjintää tai palveluiden epäämistä.

* Haastavat tuen tarpeet: Useat tuen tarpeet johtuvat jostakin muusta kuin ikääntymisen tuomista haasteista, kuten elämänhallinnan haasteet/monimutkaisia ongelmia/päällekkäisiä haasteita elämässä, mielenterveys-/päihde-/peliongelmia, läheisverkoston puute, hoidosta kieltäytyminen niin, että on vaaraksi itselleen tai läheisille

Seurantaan merkittävät asiat:

- Päivämäärä
- Paikkakunta
- Uusi/vanha asiakas
- Lyhyt kuvaus asiakkaan tilanteesta
- Mahdolliset toimenpiteet
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi, kyllä/ei
- Mahdolliset kommentit/huomiot erityisen tuen tarpeen arviolomakkeesta

Konkreettinen eteneminen 1/2

Helmikuu

- 22.2. Pilotointiin mukaan lähtevät alueet ja vastuuhenkilöt tiedossa
- Seuranta-ajan tarkentaminen ja seurantalomakkeen viimeistely

Maaliskuu

- Vko 12 Pilotin/seurannan aloitus, infot: ke 22.3. klo 8.30-9.30 ja to 23.3. klo 8.30-9.30
- Vko 13 27.3. Lomake käyttöön, seurantajakson aloitus

Huhti-toukokuu

- Pilotti/seuranta käynnissä
- Arviointi ja seuranta pilotin/seurantajakson etenemisestä, seurantapalaverit: to 20.4. klo 8.30-9.30 ja ke 17.5. klo 8.30-9.30

Kesäkuu

- Seurantajakson ja pilotin päättäminen
- Seurannan ja pilotin yhteenveto to 8.6. klo 8.30-9.30, huomioidaan kesälomailijat tässä
- Arviointi ja tulokset → johtopäätökset

Konkreettinen eteneminen 2/2

Alueet/yksiköt

Okkola, Oura ja omaishoidon keskus (pl. Oulu)

Vastuuhenkilöt

- Hankkeesta vastuuprojektisuunnittelijana Iina Aro
- Hyvinvointialueen organisaatiosta vastuualuepäälliköt Sanna Lastikka ja Susanna Veteläinen sekä alueelliset/yksikkökohtaiset vastuuhenkilöt: Johanna Nissinen, Heli Lukkari, Lilja Kettunen ja Kati Haataja

Seuranta

- Seurantatiedot viedään Exceliin, seurannassa: erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden määrä, lyhyt kuvaus asiakkaan tilanteesta ja mahdolliset toimenpiteet sekä sosiaalityön saatavuus. Tilaa myös kommentteille arviointilomakkeesta
- Tehdään seurannat alueellisesti: Lakeus, Rannikkoseutu, Oulun eteläinen, Koillismaa ja Oulunkaari sekä omaishoidon keskus

Seurantakysymykset

Onko seuranta/pilotointi toteutunut?

- Mikä on toiminut?
- Mikä ei ole toiminut ja mistä se on johtunut?
- Millaisissa paikoissa/tilanteissa erityisen tuen tarve on tunnistettu?
- Millaisia jatkotoimenpiteitä on tehty, kun mahdollinen erityisen tuen tarve on tunnistettu?
- Millaista ohjeistusta tai tukea kaipaisit erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen?
- Millainen tilanne asiakkaalla on ollut, kun erityisen tuen tarve on tunnistettu?
- Palaute ja kehitysehdotukset erityisen tuen tarpeen arviolomakkeeseen?
- Muita kysymyksiä tai pohdituttavia asioita?

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Erityistä tukea tarvitsevan henkilön tunnistaminen

Miksi erityisen tuen tarpeen määrittely ja tunnistaminen on tärkeää?

- Erityisen tuen tarve määrittää palvelutarpeen arviointiin osallistuvia ammattilaisia (SHL 36 §) → yksittäisten asiakkaiden edun ja oikeuksien toteutumisen kannalta tärkeää
  - Omatyöntekijän nimeämisen kannalta, erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijäksi nimetään sosiaalityöntekijä (SHL 42 §)
  - Hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset (SHL 46 §)
  - Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (SHL 8 §)
- Sosiaalialan ammattihenkilöiden osaamisen optimaalisempi hyödyntäminen, veto- ja pitovoimatekijä
- Asiakkaan palvelutarpeeseen vastaaminen
- Kun osaaminen kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti asiakkaan palvelutarpeeseen perustuen, on mahdollista edistää palvelujen vaikuttavuutta, tuottavuutta ja saatavuutta sekä asiakaskokemusta (Isokuortti, Pasanen & Tukiala 2016).

Erityistä tukea tarvitsevan henkilön tunnistaminen

- Olennaisinta tunnistaa riski, että henkilö voi jäädä ilman tarvitsemiaan (sosiaali –ja terveydenhuollon) palveluja tai tukea
- Jos asiakas saa tarvitsemansa palvelut sujuvasti, ei erityisen tuen tarvetta pääsääntöisesti ole
- Paljon palveluja tarvitseva tai niin sanottu yhteisasiakas ei ole erityistä tukea tarvitseva - mutta voi olla sitä, jos palvelut ovat epätarkoituksenmukaisia, vääriä tai puutteellisia. (Liukko, Eeva. 2019. "Erityistä tukea tarvitseva henkilö palvelujärjestelmässä" mukaillen)
- Kaltoinkohtelu tai kaltoinkohteluepäily edellyttää aina työparityötä sosiaalityöntekijän kanssa ja/tai sosiaalityön asiakkuutta

Tunnistamisen paikat

Palvelujärjestelmän sisääntuloväylällä

- Palvelujen piiriin tuleminen (sosiaalihuolto, terveydenhuolto ja Kela): huoli-ilmoitukset, hakemukset ja muut yhteydenotot
- Neuvonta -ja ohjaustilanteessa, ensiarvion aikana
- Palvelutarpeen arvioinnin aikana

Palvelujärjestelmän sisällä

- Suunnitelman toteutumisen seurannassa
- Erityisryhmien terveystarkastukset
- Epäselvät tilanteet, ammattilaisen huoli
- Hukkakäynnit, toistuvat käynnit jne.
- Palvelujen toimimattomuus, vaikeudet saada palveluja
- Monitahoiset yhteisasiakkuudet
- Toistuvat huoli-ilmoitukset tai yhteydenotot
- Järjestelmän tuottama seurantatieto (Esim. RAI-arviointi)

Palvelujärjestelmän reunamilla tai ulkopuolella

- Ei asiakkuutta tai asiakkuus on hyvin heiveröistä
- Asiakkaan, omaisen tai läheisen yhteydenotto
- SHL:n mukaiset huoli-ilmoitukset
- Etsivä ja löytävä työ, jalkautuminen

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Erityisen tuen tarpeessa olevat ikäihmiset

1. Seurantapalaveri 20.4.2023

Systemaattinen seurantajakso ja erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön tunnistamiseen kehitetyn lomakkeen pilotointi

Yhteenveto 1. seurantapalaverista 1/3

Seurannan aikaisia asiakastilanteita, jossa erityisen tuen tarve tunnistettu:

- Muistisairauteen liittyvä hoitokielteisyys
- Kaltoinkohtelu- ja väkivaltatapaukset
- Asumisen haasteet; asunnottomuuden uhka tai sen menetys
- Taloudelliset vaikeudet, edunvalvontaan liittyvät kysymykset
- Parisuhde- tai lähisuhteeseen liittyvä tilanne; puoliso ottanut yllättäen eron ja lähtenyt, läheinen pitänyt häätää asiakkaan asunnosta
- Oulunkaarella korostuneet haja-asutusalueilla asuvien tilanteet
- Omaishoidon keskuksessa seurannassa muutamia tapauksia tähän mennessä, usein tilanteissa kaltoinkohtelua tai päihteiden käyttöä. Myös palveluista kieltäytyminen, esimerkiksi omaishoidontuen vapaiden käyttämättä jättäminen

Tunnistamisen paikat:

- Huoli-ilmoitukset
- Palveluohjaajat tunnistaneet palvelutarpeen arvioinnin aikana
- Kotihoidon työntekijöiden yhteydenotot
- Omaisten yhteydenotot

Yhteenveto 1. seurantapalaverista 2/3

Kommentit erityisen tuen tarpeen arviolomakkeesta:

- Lomake saa kiitosta; se on tehnyt erityisen tuen tarpeen näkyväksi ja auttanut tarkastelemaan asiakastapauksia erilaisten linssien läpi
- Tuotu esiin, että vaikea määritellä yksiselitteistä ohjeistusta erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen. Kaikenlaiset potentiaaliset tilanteet tulisi listata, jossa erityisen tuen tarvetta voisi mahdollisesti olla
- Joillakin alueilla yhteistyö palveluohjauksen ja aikuissosiaalityön välillä on toimivaa, jolloin asiakastilanteissa voidaan matalalla kynnyksellä konsultoida sosiaalityöntekijää ja tehdä asiakassegmentointia sekä työparityötä (esimerkiksi Kalajoki). Aikaisemmin pidetty myös hyväksi havaittuja rajanpintapalavereja esim. Kempeleessä, joissa käyty yhteisesti asiakkaita läpi
- Pienemmällä alueilla, joissa resurssit vähäisemmät, on havaittu, että toimialueiden välillä on tiukemmat rajat asiakkuuksien suhteen, ja hyvin tiukasti pidetään 65-vuotiaan ikärajusta kiinni. Pidempään aikuissosiaalityön asiakkuudessakin olleet siirretään iän (kun täyttävät 65 vuotta) perusteella ikäihmisten palveluihin. Aikuisosiaalityössä työskentely on saattanut olla hyvinkin tiivistä sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan tekemää yhteistyötä asiakkaan kanssa, asiakkuuden siirtyessä ikäihmisten palveluihin sosiaalityön saatavuus on usein niukempi

Yhteenveto 1. seurantapalaverista 3/3

- Keskusteltu terveystieteiden hyödyntämisestä osana ikäihmisten palveluja ja todettu tämän olevankin tarkastelun alla
- Useat taloudellisesti haastavat tilanteet on jätetty tilastoinnin ulkopuolelle, sillä arvioitu, että tilanteeseen voidaan vastata sosiaaliohjauksen keinoin
- Kokemus yhdellä alueella oli se, että suuri osa erityisen tuen tarpeessa olevista asiakkuuksista jää sosiaaliohjaajalle työstettäväksi. Pyrkimys on aina laaja-alaisen verkoston luomiseen asiakkaan ympärille, kun erityisten tarve havaitaan → Tuki ei välttämättä ole kuitenkaan niin intensiivistä kuin aikuissosiaalityössä on ollut. Aikaisemmin aikuissosiaalityössä työparityönä hoidetut asiakkuudet saattavat olla ikäihmisten puolella yhden työntekijän vastuulla, eikä sosiaalityöntekijän tukea ole

Seuraava seurantapalaveri 17.5. klo 8.30-9.30

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Erityisen tuen tarpeessa olevat ikäihmiset

2. Seurantapalaveri 17.5.2023

Systemaattinen seurantajakso ja erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön tunnistamiseen kehitetyn lomakkeen pilotointi

Kuulumiset alueittain 1/2

Lakeus:

Toimivaa yhteistyötä aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijän kanssa, sosiaalityöhön voi ottaa matalalla kynnyksellä yhteyttä, erityisen tuen tarpeessa olevien tilanteet liittyneet talous- ja päihdehaasteisiin sekä edunvalvonta-asioihin

Rannikkoseutu:

Varsinaista seurantaa ei ole tehty, aikuissosiaalityössä nyt alle 65-vuotiaat. Kesä-aika myös huolettava, sillä työssä vain yksi palveluohjaaja ja myös virka-aikainen päivystys alueella.

Oulun eteläinen

Koillismaa: Muutamia asiakkaita ollut, tilanteissa korostunut talousasiat ja iäkkään asiakkaan kanssa samassa taloudessa asuvat aikuiset lapset, joilla päihdeongelmaa. Tukea on saatu sosiaalityöstä 1-2 viikon viiveellä. Todettu joskus tilanteiden olevan niin haastavia, ettei niihin ole saatu ratkaisua sosiaalityöntekijänkään kanssa

Oulunkaari: lissä erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden tilanteisiin on saatu mukaan sosiaalityöntekijä, mutta muistutettu siitä, että aikuissosiaalityö keskittyy alle 65-vuotiaisiin. Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala –alueilla ei ole sosiaalityöntekijää

Omaishoidon keskus: Kalajoella ei tällä hetkellä omaishoidon tuen palveluohjaajaa, ikäkeskuksen palveluohjaaja käsittelee omaishoidon asiakkaat, joissa paljon erityisen tuen tarpeita ja haastavia tilanteita. Myöskään Raahessa ei ole saatu sosiaalityön tukea todella vaikeisiin omaishoidon asiakkaiden tilanteisiin

Kuulumiset 2/2

- Keskusteltu konsultaatiotuen mahdollisuudesta, jota voisi antaa esimerkiksi Oulun ikäkeskuksesta, jossa on sosiaalityön resurssi. Tämä ollut aikaisemminkin esillä
- Kysytty onko sosiaalihuoltolain mukainen epäkohtailmoitus tuttu ja organisaatiolla jotakin yhteistä ohjeistusta sen tekemiseksi. Kyseessä on velvoittava säännös ja epäkohtailmoituksilla on olennainen tehtävä. Luvattu viedä asiaa eteenpäin ja selvittää Pohteen käytännöt. Tästä hyvä järjestää jonkinlaista perehdytystä jatkossa

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Erityisen tuen tarpeessa olevat ikäihmiset

Seurantajakson/pilotoinnin tulokset ja johtopäätökset

Seuranta-aika 23.3.-31.5.2023

Kaikkien seurannassa olleiden alueiden yhteenveto

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita yhteensä: 58
- Uusia asiakkaita: 36, asiakkuudessa jo olevia: 22
- Alueet: kaikki alueet pl. Oulu ja Rannikkoseutu ikäkeskuksen osalta
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi, kyllä: 15 (sisältäen konsultaatiot), ei: 43

Erityisen tuen tarpeessa olevat ikäihmiset, seuranta-aika 23.3.-31.5.2023

Ikäkeskus	Erityisen tuen tarpeessa olevia	Uusi asiakas	Asiakkuudessa oleva	Sosiaalityön saatavuus
Lakeus	3	3	-	3/3
Oulun eteläinen	30	21	9	1/30
Koillismaa	10	4	6	5/10
Oulunkaari	12	8	4	6/12
Omaishoidon keskus (Okkola ja Oura)	3	-	3	0/3
Alueet yhteensä	58	36	22	15/58

Omaishoidon keskus (Okkola ja Oura –alueet)

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita: 3
- Kaikki asiakkuudet vanhoja
- Seurannan aikainen keskiarvo: n. 1,5 asiakasta kuukaudessa
- Alueet: Rannikko ja Koillismaa
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi: Ei

Lakeus

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita: 3
- Kaikki asiakkuudet uusia
- Seurannan aikainen keskiarvo: n. 1,5 asiakasta kuukaudessa
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi: Kyllä, 3/3
- Tunnistamisen paikat: huoli-ilmoitukset

Koillismaa

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita: 10
- Uusia asiakkaita: 4, asiakkuudessa jo olevia: 6
- Seurannan aikainen keskiarvo: n. 5 asiakasta kuukaudessa
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi, kyllä: 5, ei: 4, sosiaaliohjaaja saatu työpariksi: 1

Oulunkaari

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita: 12
- Uusia asiakkaita: 8, asiakkuudessa jo olevia: 4
- Seurannan aikainen keskiarvo: n. 6 asiakasta kuukaudessa
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi, kyllä: 6, joista 2 konsultaatiota, ei: 6

Oulun eteläinen

- Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita: 30
- Uusia asiakkaita: 21, asiakkuudessa jo olevia: 9
- Seurannan aikainen keskiarvo: n. 15 asiakasta kuukaudessa
- Sosiaalityöntekijä saatu työpariksi, kyllä: 1, ei: 29
- Asiakkuudet keskittyvät Ylivieskaan ja Nivalaan

Erityisen tuen tarpeessa olevien seurantajakson aikana kuvattuja tilanteita, joissa erityisen tuen tarve:

Kaltoinkohtelu
(fyysinen,
taloudellinen,
psykykinen)

Tuen tarpeessa
oleva, mutta
palveluista
kieltäytyvä

Vaikeat
taloudelliset
ongelmat,
velkaantuminen,
ulosottotilanne

Omaishoitajan
itsemurhayritys

Haastava
perhetilanne,
samassa taloudessa
asuvien aikuisten
lasten haasteet

Useita haastavia
tuen tarpeita

Päihdeongelma ja/tai
mielenterveysongelma;
masennustausta,
peliriippuvuus

Hoitajan ja
hoidettavan
konflikti

Vakavat asumisen
haasteet, riski joutua
asunnottomaksi, häätö,
asuinkelvoton talo,
hamstraus,
paloturvarikkomukset

Muutos- ja
kriisitilanteet;
puolison menetys

Muuta huomioitavaa

- Osalla seurantaan osallistuneista alueista systemaattisen seurannan tekeminen on keskitetty vain osalle ikäkeskuksen palveluohjauksen työntekijöistä, kaikilla ei ole ollut mahdollisuutta osallistua seurantaan. Työntekijöiden poissaolojen aikana seurantaa ei ole välttämättä toteutettu ollenkaan
  - Seurannan yhtenä tavoitteena oli palveluohjaajien osaamisen ja tietoisuuden vahvistaminen erityisen tuen tarpeessa olevista ja heidän tunnistamisesta, joten on myös mahdollista, että kaikkia asiakkuuksia ei ole vielä tässä vaiheessa osattu tunnistaa
- Seurantajakson tulokset ovat suuntaa antavia, tosiasiallisten asiakasmäärien voidaan arvioida olevan suurempia

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

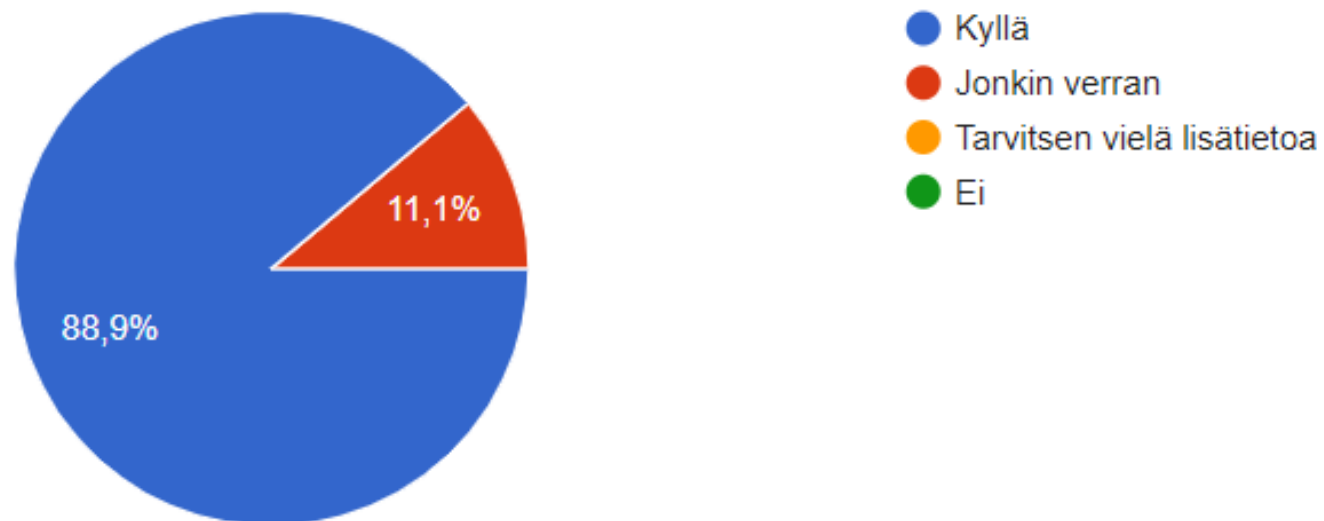
Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä

Seuranta-aika 23.3.-31.5.2023

Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä (1/5)

1. Tiedän mitä erityisen tuen tarpeessa olevalla henkilöllä tarkoitetaan:

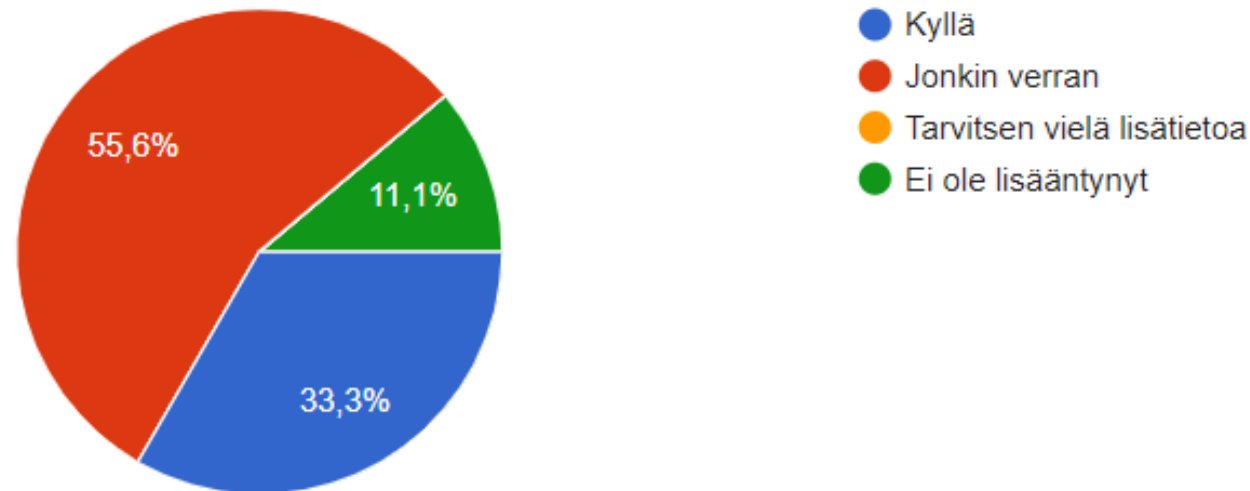
9 vastausta

Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä (2/5)

2. Koen, että osaamiseni erityisen tuen tarpeessa olevien tunnistamisessa on lisääntynyt:

9 vastausta

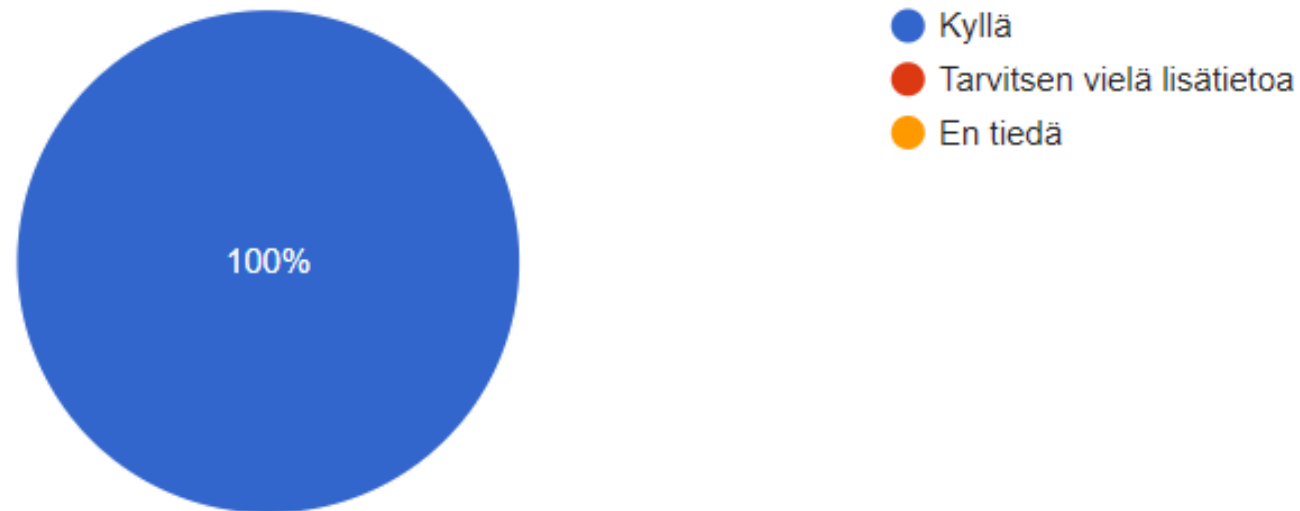

Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä (3/5)

3. Tiedän miksi erityisen tuen tarpeessa olevan ikäihmisen tunnistaminen on tärkeää:

9 vastausta

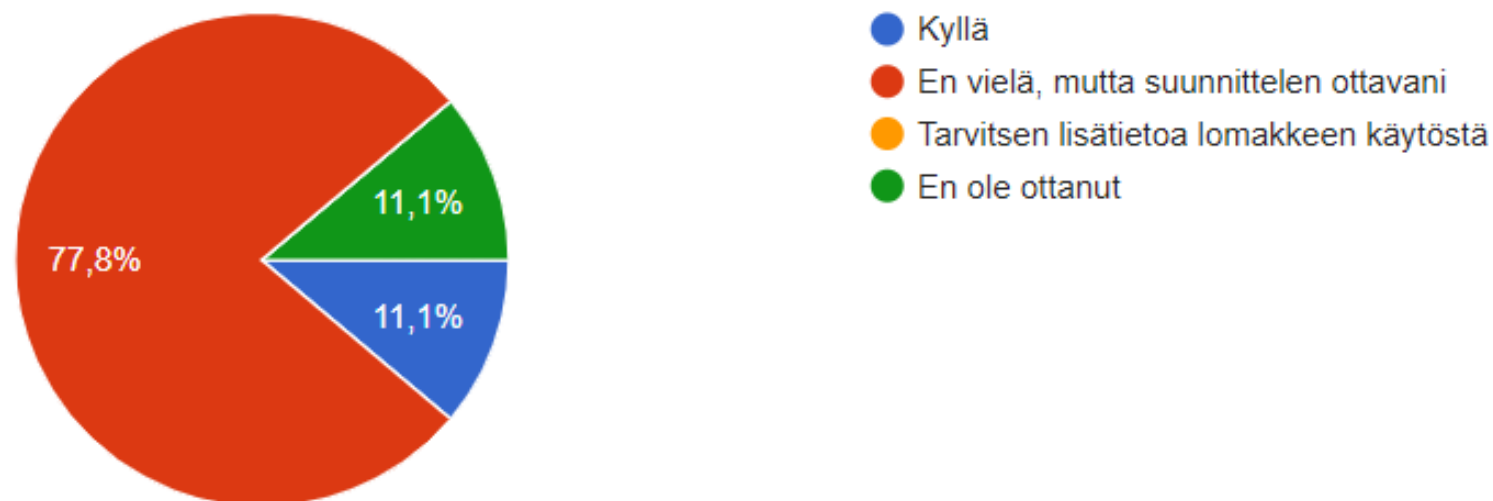

Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä 4/5

4. Oletko ottanut erityisen tuen tarpeen arviolomakkeen käyttöösi?

 Kopioi

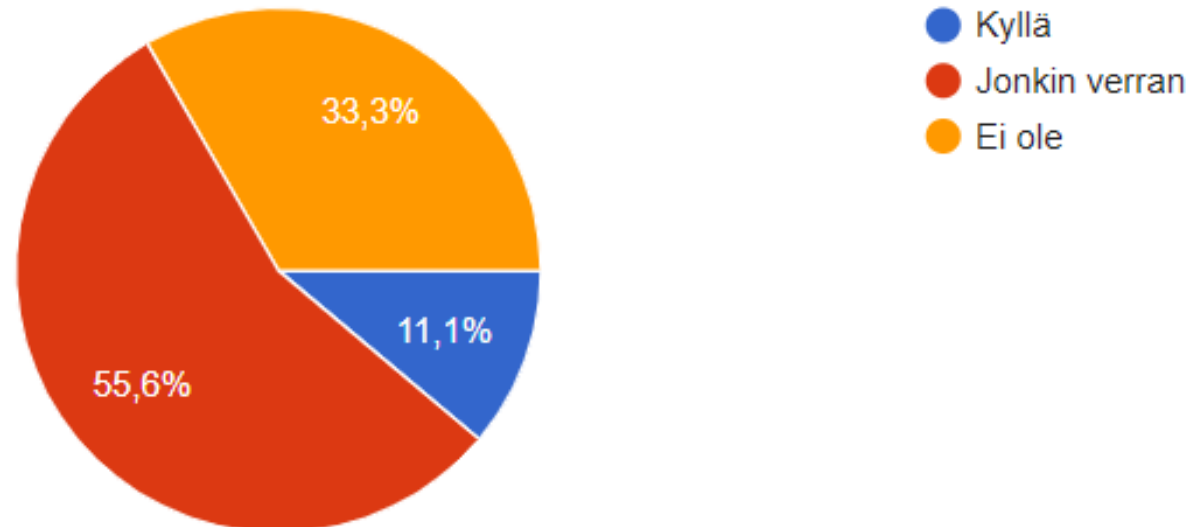
9 vastausta

Ammattilaisten kokemuksia osaamisen vahvistumisesta ja lomakkeen käytöstä (5/5)

5. Erityisen tuen tarpeen arviolomake on tukenut työssäni erityisen tuen tarpeessa olevien ikäihmisten tunnistamista:

9 vastausta

Johtopäätökset

- ✓ Hyvinvointialueen ikäihmisten palvelujen toimialueella on selkeä tunnistettu tarve sosiaalityölle
- ✓ Seurannassa korostunut Oulun eteläisen alueen asiakasmäärät, johon suositellaan vahvempaa sosiaalityön resurssia
- ✓ Palveluohjaajilla on ymmärrystä erityisen tuen tarpeen määritelmästä ja tunnistamisen tärkeydestä → Osaamisen vahvistamiselle ja tarkemmalle ohjeistukselle on kuitenkin tarvetta
- ✓ Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ei voi olla vain palveluohjaajien vastuulla, vaan palveluohjauksen työhön ja tunnistamiseen tarvitaan myös sosiaalityön asiantuntemusta
- ✓ Erityisen tuen tarpeen lomake on tehnyt määritelmää erityisen tuen tarpeessa olevasta näkyväksi ja tukenut asiakastilanteiden tarkastelussa
- ✓ Osa seurannan asiakastilanteiden kuvauksista ovat sellaisia, jotka ovat selkeitä sosiaalityön asiakkaita, mutta ei välttämättä erityisen tuen tarpeessa olevia (esim. maksamattomat laskut tai edunvalvontaan liittyvät kysymykset) → Tällaiset asiakkaat voisivat hyötyä paremmin gerontologisesta sosiaaliohjauksesta
- ✓ Jatkoa ajatellen gerontologisen sosiaalityön rinnalle tarvitaan myös sosiaaliohjauksen resurssia, johon liittyen voidaan tehdä jo valmistelemaa työtä, tehtäväkuvan määrittely ja laskelmaa resurssitarpeesta

Huomioita erityisen tuen tarpeen määrittelyyn ja tunnistamiseen

---

- Ammattilaisten ja yhteistyökumppaneiden tietoisuuden vahvistaminen erityisen tuen tarpeesta on tärkeää
- Erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden tilanne on selvitettävä kattavasti ja kirjattava tarkasti
- Erityisen tuen tarve on usein tilannesidonnaista –ei pysyvää
- Erityisen tuen tarve voi syntyä missä tahansa palveluketjun vaiheessa, myös jo palvelujen piirissä olevilla (esim. yhteisöllinen asuminen tai ympärivuorokautinen asuminen) voi olla erityisen tuen tarve

Mitä seuraavaksi?

- Pohteen erityisen tuen tarpeen työryhmän työskentely syksyllä, jossa on kaikilta sosiaalityön erityisaloilta edustus
- Tarkennetaan ohjeistusta ja määritelmää erityisen tuen tarpeesta ikäihmisten palvelujen käsikirjaan, arvioidaan mahdollinen lisäinfojen tarve työntekijöille syksyille
- Gerontologisen sosiaalityön kehittäminen ja sosiaalityöntekijän tehtäväkuvan määrittelytyö jatkuu
- Laaditaan esitys ikäihmisten sosiaalityön järjestämisestä ja resurssista, yhteistyötä Pohteen sosiaalityön tehtäväalan asiantuntijoiden kanssa
- Pohteen ikäihmisten palvelujen toimialueen erityisen tuen tarpeen määrittelytyö kiinnostaa myös muilla hyvinvointialueilla ja hyviä käytäntöjä/pilotin pohjalta syntynyttä materiaalia tullaan sisällyttämään kansalliseen laatusuositukseen, joka tällä hetkellä työn alla
- Asiakasohjausyksikön työntekijöiden osaamisen vahvistaminen

---

Lisätietoja:

Iina Aro

Projektisuunnittelija, YTM, sosiaalityöntekijä

iina.aro@ppshp.fi

p. 050 3256192

